

Q&A Against Hate, vihapuheen vastainen kampanja

Mistä tässä kampanjassa on kyse? Mitä kampanjalla tavoitellaan?

Kampanjalla halutaan vaikuttaa kansalaisten asenteisiin. Tarkoituksena on lisätä mieleen jäävällä tavalla ”tavallisen netinkäyttäjän” tietoisuutta siitä, millainen sisältö on rangaistavaa vihapuhetta. Kampanjalla pyritään myös lisäämään halukkuutta ilmoittaa poliisille rangaistavasta vihapuheesta.

Kampanja on osa Against Hate -hanketta.

Kenelle kampanja on suunnattu?

Kampanjan kohderyhmänä ovat rangaistavaa vihapuhetta verkossa havaitsevat.

Miksi tämä on tärkeä asia?

Vihapuheeseen on kiinnitetty viime aikoina paljon huomiota. Kaikilla ei kuitenkaan ole selvää mitä vihapuhe on. On tärkeää tietää, että vihapuhe voi olla myös rangaistavaa ja silloin siitä pitää ilmoittaa poliisille. Vihapuheen taustalla vaikuttavat ennakkoluulot ja syrjintä.

Oikeusministeriön selvityksen (2016) mukaan 53 % oli kokenut itsen kohdistuvaa vihapuhetta ja häirintää. Selvityksen mukaan vihapuhe ja häirintä ovat vaikuttaneet vahvimmin yleiseen turvallisuuden tunteeseen (61 %) ja psyykkiseen terveyteen (52 %). Lähes kolmanneksella ne ovat vaikuttaneet myös viranomaisluottamukseen.

Mitä vihapuhe on?

Vihapuheen käsitettä ei käytetä tai määritellä lainsäädännössä, mutta Euroopan neuvoston ministerikomitean suosituksen mukaan vihapuhetta ovat kaikki ilmaisumuodot, jotka levittävät, lietsovat, edistävät tai oikeuttavat etnistä vihaa, ulkomaalaisvastaisuutta, antisemitismiä tai muuta vihaa, joka pohjaa suvaitsemattomuuteen.

Vihapuhe voi olla rikoslain mukainen rikos, yhdenvertaisuuslaissa tai tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjintää tai muuten yleisesti haitallista ilmaisua.

Miksi näkökulmaksi valittiin rangaistava vihapuhe?

Monissa vihapuhekampanjoissa on painotettu rakentavaa vuorovaikutusta. Vähemmälle huomiolle on jäänyt, että vihapuhe voi olla myös rikos. Halusimme kampanjassa muistuttaa siitä, että verkossa pätevät samat lait kuin muuallakin.

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Eikö Suomessa ole sananvapaus?

Suomen lainsäädännössä ja erilaisissa kansainvälisissä sopimuksissa sananvapauden käyttöä rajoitetaan niin, ettei sananvapauden turvin sallita muiden perusoikeuksien tai ihmisarvon loukkaamista. Rikoslaisissa sananvapautta on rajattu muun muassa säätämällä kunnianloukkaus ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan rangaistaviksi teoiksi. Näin ollen rangaistava vihapuhe on myös viharikos.

Miten vihapuheen voi tunnistaa?

Vihapuheen tunnistaminen on vaikeaa. Tästä syystä olemme kampanjaa varten tehneet materiaalia rangaistavan vihapuheen tunnistamiseen. Materiaali löytyy osoitteesta yhdenvertaisuus.fi. Vaikean aiheen ymmärtämiseksi materiaali on selkokielistetty.

Miksi kampanja tehtiin?

Kaikilla ei ole selvää mitä vihapuhe on. On tärkeää tietää, että vihapuhe voi olla myös rangaistavaa ja silloin siitä pitää ilmoittaa poliisille. Esimerkiksi oikeusministeriön (2016) selvityksen mukaan vihapuhetta ja häirintää kohdataan erityisesti julkisilla paikoilla, kuten kadulla. Toiseksi yleisin paikka oli internet, erityisesti yleiset keskustelupalstat ja sosiaalinen media.

Viime vuosina verkkokeskustelussa on yleistynyt esimerkiksi nöyryyttäminen, uhkailu ja solvaaminen. Tämä kehitys johtaa äärimmillään turvattomuuden tunteen lisääntymiseen ja siihen, että yksilöt ja yhteisöt eivät enää voi käyttää perustuslain turvaamaa sananvapauttaan, koska pelkäävät joutuvansa viha-puheen tai vihakampanjoiden kohteeksi.

Miksi kampanjoidaan vihapuheesta, kun poliisi ei sille kuitenkaan juuri mitään tee?

Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan tehdyt rikosilmoitukset ovat lisääntyneet poliisin viharikosraportin mukaan. Rangaistavaa vihapuhetta käsitellään myös tuomioistuimissa aiempaa enemmän. On erittäin tärkeää, että rikoksista ilmoitetaan poliisille. Tutkintaa joudutaan joskus rajoittamaan tai keskeyttämään, mutta pienemmätkin poliisille ilmoitetut rikokset voivat esimerkiksi johtaa jonkin rikossarjan jäljille. Lisäksi ilmoitetut rikokset luovat tilannekuvaa poliisille.

Mikä Against Hate -hanke on?

Against Hate -hankkeen tavoitteena on viharikosten ja vihapuheen vastaisen työn kehittäminen. Hankkeen toiminta keskittyy viharikosraportoinnin kehittämiseen sekä viranomaisten, erityisesti poliisin, syyttäjän, tuomareiden viharikosten ja vihapuheen vastaisten toimintavalmiuksien vahvistamiseen sekä viharikosten uhrien tukemisen kehittämiseen.

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Viharikosten ja vihapuheen ehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi on vahvistettava eri toimijoiden osaamisesta. Viranomaisten lisäksi potentiaalisten uhrien tietoisuutta mm. tarjolla olevista tukipalveluista on lisättävä. Muuttunut tilanne lisää myös tarvetta jakaa kokemuksia ja hyviä käytäntöjä eurooppalaisten kollegoiden kanssa. Eri toimijoiden välinen yhteistyö on usein tehokkain keino viharikosten ja vihapuheen ehkäisemiseen, tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen.

Lue lisää hankkeesta: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM005:00/2018>

The Project Against Hate is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union